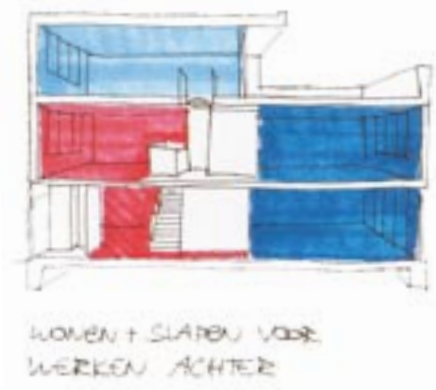

1 Historie en betekenis

In hoofdlijnen begonnen de meeste stedelijke ontwikkelingen rond kerken, marktpleinen en toevoerwegen. Handelslieden, de belangrijkste ambachtspatronen, bestuurders en andere mensen van aanzien vestigden zich op deze meest belangrijke plaatsen. Uiteraard ontstond er op de stad een grote toevloed van werklieden, knechten, ambachtslieden en mensen die hoopten op een paar dagen werk. Zij vestigden zich in de stegen die de belangrijkste straten verbonden, en waren vaak erbarmelijk gehuisvest. Mede doordat in diverse steden de houten krotten van deze mensen een geducht brandgevaar opleverden, vaardigde menig stadsbestuur de order uit dat iedere huisvesting binnen de stadswallen en muren van steen diende te zijn. Dit verbeterde in veel gevallen de basis-kwaliteiten van de onderkomens, maar niet de leefomstandigheden. Veel epidemieën braken dan ook uit in de stegen en sloppen van de steden waar hopeloos veel mensen boven op elkaar vochtig en onverwarmd leefden. In de vorige eeuw trachtten diverse regenten en kerkgenootschappen de woonomstandigheden te verbeteren door redelijk ruime woningen in de stegen te bouwen en te exploiteren.

Van der Lindenterrein Onderzoek nieuwe stegen

3 Stegen en hoven

Per stad verschilt de aanpak van stegen en hofjes. In veel steden is naast een gering aantal stegen vooral hofbebouwing gerealiseerd. De hof- en steegwoningen die nog bestaan, waren voor die tijd veelal ruime woningen. Veel stegen zijn desondanks vanwege gezondheidsvisies, angst voor cholera en tyfus simpelweg verdwenen. Lucht en licht moesten tot woningen toe kunnen treden. Doodlopende stegen werden verboden.

Toch is op diverse plaatsen de oude stegenstructuur nog overeind gebleven en een inmiddels zeer waardevol onderdeel van de totale stedenbouwkundige structuur van de historische binnenstad.

De meeste van deze stegen zijn niet meer de volgepropte overbevolkte woonplekken van vroeger. Veelal zijn ze jarenlang in gebruik geweest voor de opslag of zijn ze langzamerhand in gebruik geraakt bij een andere woondoelgroep.

Wijziging van betekenis

In de zestiger en zeventiger jaren ontstond een nieuwe belangstelling voor met name het wonen in hofjes. Een nieuwe groep stedelijk georiënteerden, vaak vrij jonge mensen, vond hier een stedelijk leefmilieu wat ze prefereerden boven het wonen in de uitleggebeden. Het wonen in stegen werd in navolging van de hofjes en de herwaardering van de binnenstad met nieuwe ogen bekeken. Zo heeft ons bureau de Metelerkamphof gerestaureerd in samenspraak met de bewoners en

voorzien van nieuwe plattegronden en een goed wooncomfort. Dit hofje bestond uit rug aan rugwoningen aan een steegje en een pleintje (Achterom). Op het Biltse Griffterrein hebben we een stallencomplex omgebouwd tot wonen aan een hofje en een complex (de paardenstallen) heeft veel kenmerken van steegwoningen.

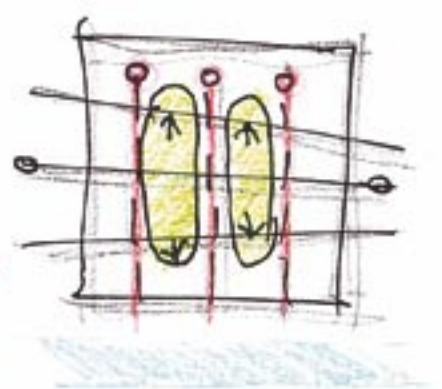
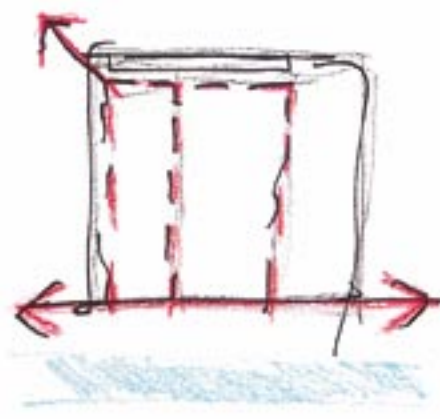
De woonsatisfactie van bovengenoemde complexen is zeer hoog, ze worden bewoond door mensen die specifiek een dergelijk stedelijk leefmilieu zoeken.

De huidige kenmerken van het wonen in stegen (en hoven) kunnen als volgt samengevat worden.

De stedelijke component

- De dichtheid van wonen is nog steeds groot in relatie tot andere woonkeuzes.
- De relatie privé-openbaar is een geheel andere dan die in de eensgezinswoning-met-tuin-voor-en-achter aan de (woon)straat.

- Er is weinig privé buitenruimte. Het openbare gebied wordt privé, er ontstaat daardoor een andere wijze van omgaan met de medebewoners en –gebruikers van de steeg (of hof).
- De steeg, de hof noemen wij dan ook de huiskamer van de stad.

De woningcomponent

- Woningen hebben vaak een relatief smalle kavel, zeker t.a.v. de diepte
- Er zijn veel rug-aan-rug woningtypen
- De plattegronden zijn nogal verschillend met die welke standaard gebruikelijk zijn.

De typologie van de woning

De woning is voor mensen met een individuele woonwijze en heeft diverse mogelijkheden: Ze is geschikt voor mensen die de woning delen zonder samen te wonen tot een gezin die het telewerken geoptimaliseerd heeft: Hij logt dagelijks in op zijn baan in Chicago, zij heeft voor haar adviesbureaus een eigen bespreekkamer nodig. Voor hen vindt het sociale contact niet plaats tussen 9 en 5 met de "collega's van het werk". Zij zoeken derhalve het buurtcafé op voor hun behoefte aan sociaal contact.

De woning

We hebben een relatief smalle en diepe woning ontworpen, waar de trap in het midden zit. Licht komt vanuit de steeg, het openbare middengebied en vanuit het midden van het huis middels vides, waar een glaskoepel de trap afsluit.

Op de tweede etage brengen we een halve verdieping aan met een dakterras op het zuiden. Afhankelijk van de zon komt die opbouw dus aan de steegkant of aan de hofkant. Om de steeg een ander profiel te geven dan het ruimere gebied in het midden is de kap hier ook anders van

vorm. Dit levert een fantastisch huis op om in te wonen. Naar gelang de gebruikswens van het moment worden ruimtes gekoppeld of ontkoppeld. Het licht, de zon dringt overal in door. Men kan kiezen om buiten te zitten aan de groene hofkant of aan de steenachtige straatkant. Ook is het mogelijk om naar het terras op de tweede verdieping te gaan en alleen inde zon te zitten.

Basisidee architectuur en raster

De architectuur van een steeg kan niet losgezien worden van de straat. Een van de belangrijkste zaken is het vormgeven van de begane grond en de overgangen naar de straat. De daarmee gevormde plasticiteit maakt de gevel tot meer dan een vlakke plaat waarachter je woont.

Om kleine verschillen per woning mogelijk te maken, stellen we voor een frame met een maatraster te maken. Hierbinnen zijn een beperkt aantal kozijnmerkel") en gevelvullingen mogelijk.

